

АЛАТАУ арайы

Газет тарихы 1918 жылдың маусым айынан басталады

info@alatau.ay.kz
www.alatau.ay.kz

АЛМАТЫ ОБЛЫСТЫҚ ҚОҒАМДЫҚ-САЯСИ, ЭЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ГАЗЕТ

№70 (519) // 2 шілде // бейсенбі // 2026 жыл

АҚОРДА

МҰРАТЫМЫЗ – ӨРКЕНИЕТТІ ӘРІ ОЗЫҚ МЕМЛЕКЕТ ҚҰРУ

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Парламент палаталарының бірлескен отырысында сөйлеген сөзі

Қымбатты отандастар! Кадірлі депутаттар және Үкімет мүшелері!

Бүгінгі Парламенттің қос Палатасының бірлескен отырысының тарихи мән-маңызы айрықша деп айтсақ, дұрыс болар. Бұл дүйім халқымыз үшін де айқын нәрсе, ақиқат. Бүгін біз мемлекетіміздің заң шығарушы органы – Парламенттің кезекті сессиясын аяқтап, Тәуелсіз Қазақстанның дамуындағы тұтас бір дәуірді қорытындылап отырмыз. Осылайша, тереңнен тамыр тартқан мемлекетіміздің жаңа кезеңіне қадам басқалы тұрмыз.

Ертең Қазақстан Республикасының жаңа Конституциясы заңды күшіне енеді. Ұлт заңымен қатар, мемлекеттік билік жүйесі де түбегейлі жаңа сипатқа ие болмақ. Қос палаталы Парламенттің орнына Құрылтай келеді. Жалпы, бұл өзгеріс Қазақстанда тарихи сабақтастық бар екенін анық көрсетеді.

Осыдан отыз жылдан астам уақыт бұрын елімізде тұңғыш кәсіби Парламент құрылды. Мүлде жаңа институционалдық үлгіге көшкен заң шығарушы орган мемлекетімізді нығайтуға елеулі үлес қосты, сондай-ақ еліміздің құқықтық негізін қалыптастыру және нарықтық экономиканы орнықтыру ісінде маңызды рөл атқарды.

Қысқаша айтсақ, отыз жылдың ішінде 3,5 мыңға жуық аса қажетті заң қабылданды. Ал әрбір оныншы заңға депутаттар өздері бастамашы болды. Заң шығару жүйесінің қайнар бастауында бүкіл халқымызға және халықаралық қауымдастыққа танымал саясаткерлеріміз, көрнекті мемлекет қайраткерлері, белгілі қоғам қайраткерлері тұрды. Олардың жемісті еңбегі Парламент тарихында өшпес із қалдырды. Қажырлы қызмет халқымыздың жадында мәңгі сақталып қаларына күмән жоқ.

Парламент әрдайым уақыт талабына тез бейімделіп, қоғам сұранысына лайықты жауап бере алатын жасампаз құрылым болды. Парламент – мемлекетіміздің басты өкілді органы, қоғамның түрлі саласындағы кәсіби мамандардың бір мақсатқа тоғыстырды. Елімізде саяси және заңнамалық тұрғыдан сапалы жоғары парламенттік мәдениет қалыптасты. Бұл – Қазақстанды дамыған ел ретінде айқындайтын ең маңызды көрсеткіштің бірі. Түптеп келгенде, Парламенттің әрбір шақырылымы Қазақстанның алға қарай нық сеніммен қадам басуына зор серпін берді, басқаша айтсақ, ұлттымыздың эволюциялық орле жолының жарқын үлгісіне айналды.

Мен Парламенттегі қайнаған еңбектің, онда қабылданған әрбір заңның Тәуелсіз еліміздің келешегі үшін қаншалықты маңызды екенін жақсы түсінемін. Осы тарихи сәтке орай, ұлт мүддесін бәрінен биік қойып, елге мінсіз әрі адал қызмет еткені үшін барлық шақырылымдағы Мәжіліс пен Сенат депутаттарына шынайы ризашылығымды білдіремін.

Әсіресе, Парламенттің қазіргі құрамына, яғни сіздерге алғысым зор. Бұл шақырылымды Қазақстанның жаңа тарихындағы ең мықты құрамның бірі деп сеніммен айтамын. Себебі сіздер мемлекетіміздің дамуындағы өте күрделі және шешуші кезеңде жұмыс істедіңіздер. Баршаңыз ел

осы іске қатысы бар азаматтардың барлығы атсалысуы қажет.

Былтырғы Жолдауында Қазақстанды үш жылдың ішінде дамыған цифрлық мемлекетке айналдыру жөнінде міндет қойғанымды білесіздер. Еліміздің келешегі осы мақсатты қалай іске асыратынымызға байланысты. Біз Қазақстанның Тәуелсіздігі мен Егемендігін сенімді түрде қорғау мәселесін әлі түбегейлі шешкен жоқпыз. Мұны ешқашан естен шығармайық. «Жау жоқ деме жар астында» деген тәмсілді әрқашан қаперде ұстаған жөн. Біздің басты мұратымыз – халықтың әл-ауқатын арттырып, қауіпсіздігін қамтамасыз ету, азаматтардың тұрмыс сапасын жақсарту. Бұл көрсеткіштерді ұдайы көтеріп, осы үрдісті үздіксіз жалғастыра беруіміз қажет.

Сондықтан біздің мұндай кезде қол қусырып отыруға құқымыз жоқ. Алдымызда тұрған аса ауқымды әрі күрделі міндеттерді табысты жүзеге асыру үшін табанды, нәтижелі еңбек етуіміз керек. Осы тұста бірлесіп атқарған жұмыстары қорытындылап, алдағы даму жоспарымызды айқындап алу қажет деп санаймын.

БІРІНШІ. Мемлекеттік биліктің жаңа құрылымын қалыптастыру.

Өлгінде айтып өткенімдей, осы шақырылымдағы Парламент депутаттары заң шығару ісінде сапалы жұмыс атқаруымен есте қалады. Депутаттар корпусы өз қызметінде бұрын-соңды болмаған нәтиже көрсетті. Сіздер Әділетті Қазақстанның негізін қалау үдерісіне, сондай-ақ Конституцияны әзірлеп, қабылдауға зор үлес қостыңыздар. Кез келген депутат саясаткерлер мен қоғам қайраткерлерінің келесі буынына, балалары мен немерелеріне: «Мен 2026 жылы қабылданған Конституцияны дайындауға тікелей қатысқаным» деп еш ұялмау айта алады.

Жалпы, депутаттық корпус парламенттік реформаны толық қолдады. Сол арқылы саяси және азаматтық жауапкершілік танытып, ұлт мүддесі бәрінен биік тұратынын бүкіл әлемге паш етті. Осында отырған біраз депутат Конституциялық комиссия құрамында болды. Сіздер азаматтармен кездесіп, мемлекетіміздің тұрпатын өзгертетін, экономикалық әлеуетін күшейтетін реформалардың мән-маңызын жұртшылыққа жан-жақты түсіндіріп бердіңіздер.

Сіздер жалпыхалықтық референдумда Ата Заңымыз қабылданған соң мемлекетіміздің құқықтық жүйесін жедел әрі сапалы жаңарту жұмысын жүргіздіңіздер. Өте қысқа мерзімде еліміздің заңнамасын жаңа Конституция нормаларына сай өзгерту жұмысын атқардыңыздар. Атап айтқанда, Парламент 9 заң топтамасын, соның ішінде 6 конституциялық заңды шұғыл әзірлеп, қабылдады. Нәтижесінде мемлекеттік биліктің «Күшті Президент – ықпалды Құрылтай – есеп беретін Үкімет» деген базалық формуласы толыққанды институционалдық мәнге ие болды.

Жанарған билік тармақтарының теңгерімді жүйесінде Президент Тәуелсіздік пен мемлекет тұтастығының символы, Конституцияның және азаматтардың заңды құқықтары мен бостандықтарын сақтаудың кепілі ретінде бұрынғыдай басты рөл атқарады.

Қазақстан президенттік республика болып қала берді. Мұны түсіну, ескеру өте маңызды. Яғни Президент – мемлекеттің ең жоғары лауазымды тұлғасы, Қарулы күштердің Жоғарғы Бас қолбасшысы, барлық құқық қорғау органдарының басшыларын тағайындайды, елдің ішкі және сыртқы саясатының негізгі бағыттарын айқындайды, Қазақстан атынан халықаралық аренада өкілдік етеді.

Сонымен қатар жаңғырту жұмыстары парламенттік жүйені одан әрі трансформациялау тетіктерін де қарастырады. Құрылтайдың алдында барлық бюрократиялық рәсім түріндегі кедергілерді жою, зан шығару ісінің жеделдігі мен сапасын арттыру, білікті сарапшылардың және консультанттардың қызметін тиімді ұйымдастыру міндеті тұр.

(Жалғасы 2-3-беттерде) ➔

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПРЕЗИДЕНТІНІҢ ЖАРЛЫҒЫ

Қазақстан Республикасы Құрылтайының сайлауын тағайындау туралы

Қазақстан Республикасы Конституциясының 46-бабының 3) тармақшасына және 95-бабының 1-тармағына сәйкес **ҚАУЛЫ ЕТЕМІН:**

1. Қазақстан Республикасы Құрылтайының депутаттарын сайлау 2026 жылғы 23 тамызға тағайындалсын.

2. Қазақстан Республикасының Орталық сайлау комиссиясы Қазақстан Республикасы Құрылтайының депутаттарын сайлауға дайындықты және оны өткізуді ұйымдастырсын.

3. Қазақстан Республикасының Үкіметі, астананың, облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың әкімдері Қазақстан Республикасы Құрылтайының депутаттарын сайлауды ұйымдастырушылық, материалдық-техникалық және қаржылық қамтамасыз ету жөніндегі барлық қажетті шараларды кідіріссіз қабылдасын.

4. Осы Жарлық жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының Президенті

Қ.ТОҚАЕВ

Астана, Ақорда, 2026 жылғы 1 шілде

ЖАҢА КОНСТИТУЦИЯ

АТА ЗАҢ – АЛТЫН ТҰҒЫРЫМЫЗ!

Суретті түсірген – Аслан ҚАЖЕКЕ

Облыс әкіміңізде Қазақстан Республикасының жаңа Конституциясының ресми түрде күшіне енуіне орай «Ата Заң – қуатты Қазақстан!» атты конференция өтті. Жиынға аймақ басшысы Марат Сұлтанғазиев төрағалық етіп, мәслихат депутаттары, қоғамдық кеңес мүшелері, зиялы қауым өкілдері, құқық қорғау органдарының қызметкерлері, кәсіпкерлер, үкіметтік емес ұйымдар мен этномәдени бірлестіктердің мүшелері және жастар қатысты. Олар енгізілген жаңашылдықтардың маңызы, қоғамның дамуына тигізетін ролі мен ықпалы туралы пікір алмасты.

● Гүлзат БАЙҚОНЫС

Марат Елеусізұлы жиынға жиналғандарды жаңа Конституцияның заңды күшіне енуімен құттықтап, жаңа Ата Заң еліміздегі саяси және мемлекеттік басқару жүйесін түбегейлі жаңғыртқанын айтты.

«Жаңа Конституция азаматтардың мемлекеттік басқарудағы ролін күшейтіп, мемлекеттік институттардың жауапкершілігін арттыруға, адам құқықтарын қорғауды нығайтуға бағытталған. Президент атап өткендей, «Заң мен тәртіп – мемлекет саясатының ғана емес, ұлт болмысының ажырамас бөлігі болуы тиіс». Сондай-ақ Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың: «Тазалық ұғымы ұлттымыздың болмыс-бітіміне тән асыл қасиетке, қоғамдық мәні зор құндылыққа айналып жатыр. «Таза Қазақстан» тұжырымдамасы – соның айқын көрінісі», – деген сөзін негізге ала отырып, облысымыздың барша тұрғынын «Таза Қазақстан» экологиялық бағдарламасына белсенді атсалысуға шақырамын. Бұл – ой-сананың тазалығымен келетін дүние. Бүгінгі күнге дейін облысымызда 104 мыңға жуық ағаш отырғызылды және 440 мың адам белсенділік танытып, жобаның жанашырына айналды», – деді аймақ басшысы. Сондай-ақ жаңартылған Конституцияда білім беру мен ғылым мемлекеттің стратегиялық басымдығы ретінде айқындалғанын, тегін орта білім алуға берілетін кепілдіктер күшейтіліп, алғаш рет конституциялық деңгейде бекітілгенін жеткізді. Облыс әкімінің айтуынша, биыл өңірде білім беру саласына 409,8 млрд теңге бөлінген. Облыста 1 748 білім беру ұйымы жұмыс істейді, онда 470 мыңнан астам бала білім алып, тәрбиеленуде. Соңғы үш жылда облыста 69 мектеп бой көтерді. 2025-2027 жылдары 91 мектепке күрделі жөндеу жүргізу көзделген. Биыл 11 нысанда жөндеу жұмыстары жалғасады және 2026-2028 жылдары 11 жаңа мектеп салу жоспарланған.

«Жаңа Конституцияның қағидаттары адамдардың күнделікті өміріндегі нақты өзгерістер арқылы көрініс табуы қажеттігін атап өткім келеді. Бұл әрбір мемлекеттік қызметшіден жоғары жауапкершілікті талап етеді. Формализмге, бюрократияға және азаматтардың мүддесіне негізделген немісқұрайлы қарауға жол жоқ. Әрбір басшы өз саласында өзгерістердің бастамашысы болып, қабылданған шешімдердің нақты нәтижесіне жетуі тиіс», – деді Марат Сұлтанғазиев. Сонымен қатар еліміздегі бұрын-соңды болмаған ең ауқымды жоба – «Алатау City» шабары Алматы облысы аумағында бой көтеріп келе жатқанын айтып, жобаның сәтті жүзеге асуына жан-жақты кірісу керекін жеткізді.

Облыстық қоғамдық кеңестің төрағасы Қазыбек Дәулеталиев жаңа Конституцияның мемлекеттік басқару жүйесін жаңғыртып, заң үстемдігін нығайтуға және азаматтардың мемлекет ісіне қатысу мүмкіндігін кеңейтуге жол ашқанын тілге тиек етті. Оның айтуынша, Президент бастамасымен жүзеге асырылып жатқан «Халық үніне құлақ асатын мемлекет» тұжырымдамасы аясында қоғамдық кеңестер мен Халық кеңесінің ролі артып келеді. Бұл институттар мемлекеттік органдар мен азаматтық қоғам арасындағы тиімді диалог орнатуға ықпал етуде.

Конференцияда кәсіпкерлер атынан сөз сөйлеген «Дәулет-Бекет» шаруа қожалығының басшысы Сыдық Дәулетов елдегі экономикалық реформалар өндірісті дамытуға, инвестиция тартуға және жаңа жұмыс орындарын ашуға бағытталғанын айтты.

«Жаңа Ата Заңның маңызды бағыты – адам капиталы. Заманауи білім, кәсіби мамандар, инновация және еңбек өнімділігінің артуы – экономиканың сапалы дамуының басты алғышарты. Сонымен қатар мемлекет пен бизнес арасындағы өзара сенімнің нығаюы ерекше маңызға ие. Ашық әрі түсінікті қағидаттар кәсіпкерлердің инвестициялық белсенділігін арттырып, өндірісті кеңейтуге мүмкіндік береді», – деді Сыдық Әбуұлы.

Алматы облысының белсенді жасы Алина Кан жаңа Конституцияның заңды күшіне енуі Қазақстанның жаңа даму кезеңінің басталғанын білдіретін тарихи оқиға екеніне тоқталды.

«Жаңа Ата Заңда заң үстемдігі, әділеттілік, қоғамдық келісім, адам құқықтары мен бостандықтарын қорғау, азаматтардың тең мүмкіндіктері мен болашақ ұрпақ алдындағы жауапкершілік сияқты іргелі құндылықтар бекітілген. Бұл қағидаттар әрбір азаматтың, әсіресе жастардың өмірлік ұстанымына айналуда тиіс», – деді ол.

Конференция соңында бірқатар азаматқа Мемлекет басшысының атынан Жаңа Конституцияның арнайы басшылығы салтанатты түрде табысталды. Сондай-ақ саяси кепілеге 2200 дана Ата Заң облыс аумағындағы барлық мемлекеттік мекемелер мен кітапханаларға таратылды.

МҰРАТЫМЫЗ – ӨРКЕНИЕТТІ

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Парламент

← (Басы 1-бетте)

Жаппай цифрландыру және жасанды интеллект дәуірінде Құрылтайға ұлттық замананы тез өзгеріп жатқан цифрлық матрица жағдайына шұғыл бейімдеу үшін қарқынды жұмыс істеуге тура келеді. Бұл – өте маңызды. Қазақстанның жаһандық бәсекеге қаншалықты дайын екенін осыдан көрінеді.

Құрылтай технологиялық прогрестің жетекші факторы болады деп үміттенемін. Былтыр қазан айында өткен Парламенттік реформа жөніндегі жұмыс тобының алғашқы отырысында мен толыққанды e-Parlament жүйесін енгізу мәселесін көтерген едім. Қазақстан e-Government, яғни Электрондық үкіметтің даму деңгейі бойынша жаһандық рейтингте әлемдегі үздік 25 елдің қатарына кірді. Енді Электрондық Парламентті қалыптастыруға және дамытуға көп күш-жігер жұмсауымыз қажет.

Жаңадан сайланған депутаттар заң шығару ісінде болжамды сараптамаға, Үлкен дерекқорды басқару арқылы кез келген шешімнің экономикалық салдары мен әлеуметтік тәуекелдерін модельдеуге баса мән беруі керек. Маңызды заң жобаларын сарапшылармен және жауапты қоғам белсенділерімен бірге талқылаған жөн. Цифрлық құралдарды пайдалану қажет. Бұл пікірталасқа қатысушылар санын көбейтіп, мәселені нағыз қоғамдық талқыға салуға мүмкіндік береді.

Құрылтай жалпыұлттық деңгейдегі ашық диалог алаңы ретінде қызмет етіп, қоғамды толандырған өзекті мәселелерге дер кезінде назар аударуы қажет. Бұл – азаматтардың дәйекті өтініштері міндетті түрде ескеріліп, нақты нормативтік-құқықтық актілерді қабылдау арқылы мемлекеттік мекемелерге тиісті тапсырмалар берілуі керек деген сөз.

Шын мәнінде, тиімді жұмыс істейтін қоғамдық институттары болса ғана, Озық және Әділетті мемлекет қалыптасады. Сол себепті, мен жаңа конституциялық орган – Қазақстан Халық Кеңесін құруды ұсындым. Қазақстан Халық Кеңесі мәслихаттардың, қоғамдық кеңестердің, сарапшылар алаңы мен азаматтық қоғам ұйымдары өкілдерінің басын біріктіреді. Бұрын Қазақстан халқы Ассамблеясына тиесілі болған қызметтік міндеттер енді Халық Кеңесіне өтеді. Осылайша, құрылым форматы өзгергенімен, жалпыұлттық бірлігіміздің мәні ішкі саясатымыздың маңызды бағыты ретінде сақталады.

Халық Кеңесі – тарихымызда алғаш рет конституциялық деңгейде құрылған диалог алаңы. Көпұлтты және әралуан Қазақстанымыздың символы. Бұрын шашыраңқы болған құрылымдар заң шығару бастамасын көтеру құқығына ие болатын Жоғары консультативтік органның аясына бірігеді. Демек, халықтың үніне құлақ асу мемлекеттік саясаттың ажырамас бөлігіне айналады.

Елімізде жүргізілген реформалардың ең басты нәтижесі – азаматтардың маңызды мемлекеттік шешімдерді қабылдау үдерісіне қатыса алуы. Халықтың өз ықтиярын тікелей білдіру тетігі отыз жылға жуық уақыт бойы қолданылмай келді. Тек соңғы жылдары ғана саяси тәжірибемізге енді. 2022 жылдан бері ел тағдырына әсер ететін маңызды мәселелер бойынша үш рет жалпыұлттық референдум өтті.

Бұл орайда менің ұстанымым бұрынғыдай: елдегі өзгерістердің иесі халық болауы тиіс. Алайда билік нақты бастамалар көтере алады әрі солай болуы керек. Қазірдің өзінде елімізде жүзеге асырылған реформалар билік институттарының орнықты тежемелік және теңгерім жүйесін қалыптастырды, мемлекеттік басқару сапасын арттырды деп сеніммен айта аламыз. Ал реформалардың басты мақсаты – халықтың әл-ауқатын арттыру, өмір тұрғындарының тұрмыс сапасын жақсарту. Бұл үшін Үкімет, заң шығарушы орган, тұтас қоғам жұмыла еңбек етуі қажет.

ЕКІНШІ мәселе. Қазақстан экономикасын жаңа үлгіге көшіру.

Бұл – аса маңызды стратегиялық міндет. Оған жедел түрде қол жеткізу үшін жаңа көзқарас, жаңа ұстаным қажет. Бұрынғы жұмыс тәсілдері мен әдістері тиімді болмайтыны анық. Бұған дейін де айттым: жаһандағы жағдай, жалпы халықаралық ахуал жыл өткен сайын ұшығып барады. Түрлі қақтығыстар мен сын-қатерлер аз емес. Бірақ біз соған қарамастан, салиқалы саясат жүргізіп, нық сеніммен алға қадам басып келеміз. Бұл бұл саясатты берік ұстануымыз қажет. Былтыр экономикамыз 6,5 пайызға өсті. Мұны әлем елдерінің даму қарқынымен салыстырғанда жоғары көрсеткіш деуге болады.

Жалпы, ішкі өнім ел тарихында алғаш рет 300 миллиард доллардан асты. Оның жан басына шаққандағы үлесі 15 мың доллардан асып, 2019 жылдан бері бір жарым есе артты. Бұл – Тәуелсіз мемлекеттерді достастығы елдері арасындағы ең жоғары нәтиженің бірі.

Инфляция бағасы төмендеді: былғыл бес айдың қорытындысы бойынша оның деңгейі 10,4 пайызға дейін түсті. Бірақ бұл көрсеткішті әлі де төмендету керек. Қазақстанның қаржы жүйесі тұрақты. Ұлттық валютамыз да өз тұғырында нық тұр, сыртқы қауіп-қатерлерден сенімді түрде қорғалған деп айтсақ, қате болмайды.

Жалпы, Парламент Үкіметпен және Ұлттық банкпен бірлесіп, тиімді жұмыс

атқарды. Қазіргі таңдағы ең өзекті мәселе – Ұлттық банктің негізгі пайыздық ставкасы. Бұл мәселені пайымдап шешу керек. Өздеріңіз қабылдаған Бюджет және Салық кодекстеріне сәйкес еліміздің экономикалық жүйесі толығымен қайта жаңғырды және мемлекет қаржысын басқаруға қатысты ұстаным түбегейлі өзгерді. Осылайша, Қазақстан экономикасының жаңа келбетіне жол ашуға қажетті негіз қалыптасты.

Елімізде көлік, тұрмыстық техникалар, жүк вагондарын, құрылыс материалдарын және басқа да сапалы өнімдер шығаратын заманауи зауыттар ашылып жатыр. Тек 2023-2025 жылдардың ішінде 540 индустриялық жоба жүзеге асырылды. Олардың жалпы құны 3,7 триллион теңге болды. Алдағы екі жылда тағы 200-ден астам өндіріс орны іске қосылақ. Осы мақсатқа шамамен 3 триллион теңге инвестиция тартылады. Бұл – қазынаға түсетін салық көлемі артады, өндіріске озық технологиялар енгізіледі және ең бастысы, жаңа жұмыс орындары ашылады деген сөз. Іске қосылған жобалардың арқасында қазірдің өзінде 50 мыңға жуық тұрақты жұмыс орны пайда болды. Қалған жобалар жүзеге асқан соң тағы 20 мыңнан астам адам жұмыспен қамтылады.

Мемлекет отандық кәсіпкерлерді қолдауға баса мән беруде. Осы мақсатқа қомақты қаржы бөлініп жатыр. Жалпы, Қазақстандағы жұмысқа жарамды азаматтардың жартысына жуығы табысын шағын және орта бизнестен тауып отыр. Соңғы бес жылда осы секторда еңбек ететін адам саны 4,5 миллионға жетті. Жалпы ішкі өнімнің 40 пайыздан астамы шағын және орта бизнес саласына тиесілі. Мұны рекордтық көрсеткіш деп айтуға толық негіз бар. Былтыр «Бәйтерек» холдингі арқылы кәсіпкерлерге 8 триллион теңге көлемінде қолдау көрсетілді.

Сонымен қатар елімізде түбегейлі жаңа Құрылыс және Су кодекстері қабылданды. Стратегиялық маңызы айрықша салаларды ретке келтіру үшін қабылданған құжаттардың маңызы зор.

Былтыр Қазақстанда 20 миллион шаршы метрден астам тұрғын үй салынды. Бұл да – тарихымыздағы ең жоғары көрсеткіш. Ең басты нәтиже – мыңдаған отбасы баспаналы болды.

Біз қалаларды абаттандырумен қатар, ауылдардың жағдайын жақсартуға басымдық беріп келеміз. Биыл шалғай елді мекендерде тұратын жарты миллионнан астам адамды ауыз сумен қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін 12 ірі жоба іске қосылады.

Мемлекет ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілерге бұрын-соңды болмаған ауқымда қолдау көрсетіп жатыр. Өткен жылы агроөнеркәсіп саласына жеңілдетілген несие беру үшін 1 триллион теңге қаржы тартылды. Осылайша, шаруалар алғаш рет жылына 5 пайыздық мөлшермен «құзакерзімді» қаражат алу мүмкіндігіне ие болды. Мұндай қадам ауыл шаруашылығы саласын жаңғыртуға ықпал еткені сөзсіз.

Осындай шаралардың арқасында агроөнеркәсіп кешеніне тиесілі жалпы өнім құны шамамен 10 триллион теңгеге жетті. Ал экспорт көлемі 1,3 есе артып, 7 миллиард доллар табыс түсті. Бұл – соңғы он жылдағы ең жоғары көрсеткіш.

Озық технологиялар дәсіресе да қарқынды дамып келеді. Әсіресе, отандық фармацевтика бағытында біраз жетістіктеріміз бар. Фармацевтика индустриясына сенім деңгейі бойынша Қазақстан Тәуелсіз мемлекеттер достастығы елдері арасында көш бастап тұр. Мұндай бағаны Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы беріп отыр. Отандық дәрі-дәрмек нарығының көлемі 1 триллион теңгеден асты. Кейінгі үш жылда бұл салаға тартылған шетелдік инвестиция көлемі үш еседен астам ұлғайды. Алайда, бұған маз болып отыра беруге болмайды, алдымызда тұрған міндет аз емес, қойылған мақсаттарға міндетті түрде жетуіміз керек.

Мен осыған дейін елімізде жаңа инвестициялық кезең басталатынын айтқан едім. Біз сол арқылы эконо-

микамызды әртараптандыруды көздеп отырмыз. Әртараптандыру, яғни диверсификация дегеніміз, бұл – жай ғана ұран немесе жағымды сөз емес, бұл – өте күрделі және жауапты міндет, оған үстірт қарауға болмайды. Былтыр Қазақстанға тартылған тікелей шетел инвестициясының көлемі 14 пайызға артып, 20 миллиард доллардан асты. Ең бастысы, капитал негізінен өңдеу өнеркәсібі, көлік-логистика, қаржы және цифрлық инфрақұрылым сынды келешегі зор салаларға бағытталуда. Бұл ел дамуы үшін өте жақсы үдеріс екені сөзсіз.

Осы орайда, мен мамыр айында қол қойған «Алатау қаласының арнаулы құқықтық режимі туралы» Конституциялық заңның маңызы зор. Аталған заң шетелдік және отандық бизнес үшін тың мүмкіндіктерге жол ашады. Сондықтан бұл бәрідей заңнамалық актінің әлеуетін дұрыс пайдаланған жөн.

Дамуы қарқынды цифрлық мегаполистер, инновациялық кластерлер және өнімділігі жоғары индустрия қалыптастыру Қазақстанды Еуразиядағы технологиялық тұрғыдан өркендеген іскерлік хабқа айналдыруды көздейді. Кең байтақ өңірімізде бұрын-соңды болмаған бұл жоба табысты іске асқан жағдайда (Ал біз мұны сәтті жүзеге асыруға міндеттіміз), орнықты экономикалық өсіміңіз мүлдем жаңа моделі пайда болады.

ҮШІНШІ міндет. Еліміздің энергетикалық және инфрақұрылымдық негізін нығайту.

Экономиканың жаңа үлгісіне көшу үшін алдымен энергетикалық, инженерлік және көлік-логистикалық инфрақұрылымды толыққанды дамыту қажет. Бұл маңызды ұштаған кез келген елдің, соның ішінде Қазақстанның да негізгі тірегі саналады. Сондықтан біз энергетикалық және коммуналдық салаларды жан-жақты жаңғырту жұмысын қолға алдық. Осы мақсатта бұрын-соңды болмаған ауқымдағы Ұлттық жобаны іске асыру туралы шешім қабылданды. Оны жүзеге асыру үшін тек биылдың өзінде 1 триллион теңгеден астам қаржы бөлу жоспарланып отыр.

Артық шығынға өкпе соғатын тиімсіз «әрлеу, яғни жөндеу» тәсілінен бас тартып, өмір сүру сапасына тікелей әсер ететін барлық нысандар мен жүйелерді түбегейлі жаңғырту жұмысы жүргізілетін болды.

Қазақстанның энергетикалық балансында көмір, мұнай, газ секілді отын түрлері басым. Көмірсутегі ұлттық экономиканың негізін құрап, бюджетке валюталық түсімнің қомақты бөлігін қамтамасыз етеді. Мұнай-газ шикізаты – экспорттан пайда әкелуімен қатар, қалаларымыз бен ауылдарымызды қамтамасыз ететін бағасы қолжетімді жылу мен қуат көзі. Сондықтан біз елді мекендерге газ құбырын тартуды жеделдетуді жоспарлап отырмыз. Көгілдірт отынмен қамту көрсеткішін (қазір 65 пайызға жуық) 80 пайызға дейін арттыру міндеті қойылды.

Үкімет дәстүрлі қуат көздерімен бірге «жасыл» энергетикаға баса мән беріп отыр. Оның энергетикалық теңгерімдегі үлесі 7 пайызға жетті. Қарқынды өсіп келе жатқан экономика нық қамтамасыз ету үшін 2029 жылға қарай 13 гигаваттан астам жаңа қуат көздерін іске қосу жоспарланған. Осы орайда, олардың кемінде төрттен бірі жаңартылатын энергия көздері есебінен жүзеге асырылмақ. Өйтсе де пайдалы қазбаларымыз, соның ішінде көмірдің мол қоры – табиғат сыйлаған артықшылығымыз саналады. Мұны толық пайдалануымыз керек. Сондықтан биыл наурыз айында Таза көмір генерациясы жөніндегі ұлттық жоба қабылданды.

Алдағы үш жылда Көкшетау, Семей және Өскемен қалаларында жоғары экологиялық стандарттарға сай келетін технологияларды пайдаланатын үш жылу электр стансасын салуымыз керек. Мұны созуға болмайды. Әйтпесе істен гөрі сөз көбейіп кетеді.

Қазақстан әлемде уран өндіру бойынша көшбасшы және ядролық

инфрақұрылымы бар ел саналады. Сондықтан атом генерациясын өте дұрыс тандадық. 2024 жылғы тарихи референдум кезінде халық қабылдаған шешім, шын мәнінде, өркеніетті сипатқа ие. Бұл – елдің энергетикалық дербестігінің кепілі, қуатты көп тұтынылатын келешек цифрлық экономиканың сенімді тірегі. Келесі жылы алғашқы атом электр стансасының құрылысы басталады.

Біз еліміздің инфрақұрылымдық арқауының тағы бір мызғымас тірегі – көлік-логистика саласына баса назар аударуымыз керек. Бұл сала стратегиялық маңызға ие. Біздің аймақтағы барлық елдер де осы бағытқа ден қойып жатыр, сондықтан бәсеке күшеюде.

Теміржол саласының жүк тасымалындағы ролін ескере отырып, мемлекет жаңа магистральдар мен вокзалдар салуға және оларды жаңғыртуға баса мән беріп отыр. Былтыр Достық – Мойынты бағытының екінші желісі және Алматы қаласын айналып өтетін теміржол іске қосылды. Биыл Мойынты – Қызылжар және Дарбаза – Мақтаарал, келесі жылы Бакты – Аягөз теміржолдарының құрылысы аяқталады.

Еліміздегі автокөлік жолдарының сапасын жақсарту міндетін де орын-дауымыз керек. Былтыр 13 мың шақырым автокөлік жолын жөндеу жұмысы басталды. Оның 6 мың шақырымы қолданысқа берілді. Мұндай ауқымды жұмыс ел тарихында бірінші рет жасалды. Келесі жылы автокөліктерді өткізу бекеттерін жаңғырту ісі аяқталуы керек.

Соңғы бес жылда ел аумағы арқылы автокөлікпен тасымалданатын жүк көлемі екі есе артып, 6 миллион тоннаға жетті. Былтыр автокөлікпен жүк тасымалдаушылардың табысы 1,5 триллион теңге болды. Бұл – теміржол саласындағы кіріспен шамалас көрсеткіш. Осының өзі отандық автокөлік тасымалы саласының әлеуеті зор екенін көрсетеді. Демек, мұндай кәсіпкерлерді барынша қолдау керек.

Авиация саласындағы табысымыз да көбеюде. Елімізде жаңа ұшу бағыттары ашылып жатыр. Толыққанды әуе хабтарын қалыптастыру үшін нақты жұмыс жүргізілуде. Әрине, осы тұрғыдан алғанда, Астана қаласында жаңа әуежай салу – кезек күттірмейтін міндет. Көп ұзамай, оның құрылысы басталуы қажет. Әуе кеңістігі арқылы жүк тасымалдайтын арнайы компания құру өте орынды шешім болды деп санаймын. Бұл маңызды қадам халықаралық логистикадағы әлеуетімізді күшейтуге ықпал етері сөзсіз.

Біз аймақтағы мұнай-газ өндіретін жетекші мемлекет ретінде авиаотынға қатысты мәселелерді толық шешуге мүмкіндік беретін мықты инфрақұрылым қалыптастыруымыз қажет. Бұл – аса маңызды және шұғыл міндет.

Бәріңізге мәлім, мен жақында Брюссельге жұмыс сапарымен барып, Еуропалық Одақтың басшыларымен келіссөздер жүргіздім. Транскаспий халықаралық көлік бағытын дамыту мәселесіне баса мән берілді. Орта дәліз арқылы тасымалданатын жүк көлемі кейінгі алты жылда бес есе ұлғайып, бір жылда 4 миллион тоннадан асты. Бұл, негізінен, теңіз тасымалын дамыту және порт инфрақұрылымын жаңғыртудың арқасында мүмкін болды.

Әрине, Парламент тарапынан жасалған заңнамалық қолдау осы саланың қарқынды дамуына күшті серпін берді. Атап айтқанда, 2023 жылдан бері көлік-логистика секторын жан-жақты дамытуға бағытталған 8 заң қабылданды. Бірқатар халықаралық келісім де ратификацияланды. Осындай нақты шараларды қабылдау арқылы Қазақстан аймақтағы сенімді энергетика донорына айналмақ. Сондай-ақ еліміз алдағы уақытта аймақтағы жетекші көлік-логистика торабы ретінде жоғары қарқынмен дамитын болады. Бұл – Үкімет алдында тұрған айрықша маңызды міндет. Жалпы, біздің алдымызда аса маңызды, өте жауапты және шұғыл міндет бар: бұл – кең ауқымды құрылыс жүргізу. Елімізде неғұрлым құрылыс көп болса, Қазақстан да соғұрлым өркендей береді. Ең алдымен, бұл –

негізгі инфрақұрылымға қатысты мақсат. Біз теміржолдарды, автожолдарды, әуежайларды, вокзалдарды, сумен қамтамасыз ететін ірі құрылыстарды, өндіріс және өнім кәсіпорындарын, қала ғимараттарын және тағы басқа нысандарды жоғары қарқынмен салуымыз керек. Қаражат деген уақытша дүние, оның құны жыл сайын төмендеп бара жатыр, ал оны тиімді пайдалану, бұл – нақты нәтижелерге қол жеткізу, тиісті нысандарды өскелең ұрпақтарға аман етіп қалдыру деген сөз.

Әлеуметтік мемлекет боламыз деп, қаражатты талан-таражға салуға болмайды. Осындай қысқа, шалақ ойлы саясатты біздің ұрпақтарымыз түсінбейді де, кешірмейді де. Басқа сөзбен айтқанда, Қазақстанды үлкен құрылыс алаңына айналыруымыз керек.

ТӨРТІНШІ. Алдымызда толыққанды цифрлық мемлекет құру міндеті тұр.

Сіздерді тыңнан түрен салып, цифрлық дәуірге жол ашқан депутаттар деуге болады. Біздің елімізде болсын, әлемде болсын – жалпы еш жерде жасанды интеллектің заң тұрғысынан реттейтін дайын үлгі немесе тәсіл болған жоқ. Соған қарамастан, сіздер еліміздің осы саладағы өсіп-өркендеуіне берік негіз болатын тиімді құқықтық жүйені құруға елеулі үлес қостыңыздар. Мен Мемлекет басшысы ретінде мұны жоғары бағалаймын.

Жаңа Конституция азаматтардың киберкеңістіктегі дербес деректерін қорғауға кепілдік береді. Бұл – Цифрлық Қазақстан құрудың негізгі алғышарты. Қазақстан – мүлдем жаңа сипаттағы Цифрлық кодекс пен «Жасанды интеллект туралы» Заң қабылдаған жаһандағы алғашқы елдердің бірі. Бұл қадам толыққанды Цифрлық ел болу үшін заманауи инфрақұрылымдық негіз қалыптастыруға мүмкіндік берді. Біз қазірдің өзінде осы жұмыстың нақты нәтижесін көріп отырмыз.

Бүгінде еліміз «Үкіметтің жасанды интеллектіге дайындық индексіне» сәйкес Орталық Азияда алдыңғы қатарда тұр. Бірақ бұл – үлкен жолдың басы ғана. Алдағы ауқымды жұмыстың негізгі бағыт-бағдары «Digital Qazaqstan» жалпыұлттық стратегиясында айқындалды. Мен бұл құжатты маусым айының басында бекіттім.

Біз жасанды интеллектің экономикалық барлық негізгі саласына енгізіп, мемлекеттік басқарудың сапасын түбегейлі жақсартуымыз керек. Осы бағытта алғашқы маңызды шаралар қолға алынды. Мен қантар айында банк қызметі саласына қатысты жаңа заңдарға қол қойдым. Сол арқылы цифрлық қаржы активтерін айналымға енгізудің нақты шарттары айқындалды.

Сондай-ақ менің тапсырмаммен еліміздің құқықтық негізін жүйілеп, толыққанды жаңғыртуға мүмкіндік беретін Реттеу жөніндегі интеллект орталығы құрылды. Бұл қадам кәсіпкерлердің жұмысын едәуір жеңілдетпек. «Бір терезе» қағидаты бойынша қызмет көрсететін «e-Government Business» экокүйесін дамыту арқылы бизнес үшін қолайлы орта қалыптастыруға мүмкіндік туады.

Еліміздегі цифрлық банктер мен финтех-компаниялар тұтынушыларға және кәсіпкерлерге арналған қолайлы экоекүйенің негізін қалады. Қаржы, сауда жүйелері және мемлекеттік қызметтер арасында кедергісіз цифрлық кеңістік қалыптасты. Соның нәтижесінде соңғы бес жылда электронды коммерция нарығы шамамен сегіз есе ұлғайып, 3,7 триллион теңгеге жетті. Бұл – еліміздегі бөлшек сауда көлемінің шамамен 15 пайызы.

Мұның бәрі азаматтарымыздың цифрлық жүйелерге деген сенімі жоғары екенін және олардың тұтынушылық мәдениеті өзгере бастағанын көрсетеді. Осы қарқынды бәсеңдетпеу үшін мемлекет тиісті инфрақұрылымды үздіксіз дамытып отыруы керек. Қуатты суперкомпьютерлерді іске қосу бұл бағыттағы маңызды қадам болды. Ол жасанды интеллект жөніндегі теориялық тұжырымдарды мемлекеттік басқаруға, экономикаға және ұлттық қауіпсіздікке арналған қолданбалы шешімдерге ұластырды. Дегенмен жасанды интеллект мол қуат пен есептеу кеңістігін қажет етеді. Дәл осы себепті «Деректерді өңдеу орталықтарының алқабы» мегажобасын қолға алудың мәнсі зор. Аталған жоба әлемдегі жетекші BigTech-корпорацияларды тартатын жойқын гравитациялық алаңға айналады. Үкімет бұл міндетті айрықша бақылау да ұстауы керек. Оның орындалуын ұдайы қадағалап отырамын.

Шын мәнінде, қазір Жаңа Жібек жолының жоғары технологиялық хабы ретінде еліміздің цифрлық дербестігінің іргесі қаланып жатыр. Бұл ретте ең қуатты компьютерлерде, озық дата-орталықтарда жұмыс істейтін маман болмаса, қаржы желге ұшатынын ұмытауымыз керек. Сондықтан болашақ архитекторлар мен бағдарлама әзірлеушілерін мектеп партасынан бастап даярлауға кірістік. Alem.ai халықаралық жасанды интеллект орталығының жанынан екі инновациялық мектеп ашылды. Осы оқу жылында Жасанды интеллект университеті ашылды. Бұл – аталған салаға маман даярлайтын Орталық Азиядағы тұңғыш арнаулы оқу орны болмақ.

Цифрлық трансформация дегеніміз – жоғарыдан төмен қарай барлық

ӘРІ ОЗЫҚ МЕМЛЕКЕТ ҚҰРУ

палаталарының бірлескен отырысында сөйлеген сөзі

басқару тармақтарын, тіпті халықтың басым бөлігін қамтитын ашық әрі қарқынды үдеріс. Қазірдің өзінде жоғары лауазымды басшылардан бастап, ауыл әкімдеріне дейін он мыңдаған мемлекеттік қызметші осы салалық білім беру бағдарламасына қатысып жатыр. Біз мемлекеттік басқарудың логикасы мен философиясын түбегейлі өзгертуіміз керек. Әдеттегі бюрократиядан арылып, тиімділігі жоғары «Мемлекет-платформа» (GovTech) сервистік парадигмасына батыл түрде көшуіміз қажет. Түпкі мақсатымыз – жаһандық технологиялық ландшафтқа орныққан, ұлттық мүддені табанды түрде қорғап, ілгерілететін, азаматтарына мүлтіксіз қызмет ететін озық цифрлық мемлекет құру.

БЕСІНШІ мәселе. Бұл – адам капиталын дамыту.

XXI ғасырда шикізатқа немесе халық санына ғана сеніп отыра беруге болмайды. Мұндай ұстаным кез келген мемлекетті жарға жығады. Мен бұл туралы үнемі айтып келемін. Қазір де қайталаймын: инфляцияға тәуелді емес бір ғана капитал бар: бұл – адам әлеуетінің сапасы.

Сондықтан біз әлеуметтік салаға бірден-бір стратегиялық бағыт ретінде қараймыз. Бүгінде мемлекет азаматтарды жан-жақты дамытуды көздейтін негізгі салалардың барлығына қомақты қаражат бөліп отыр. Соның ішінде ғылым мен білім, мәдениет пен денсаулық, спорт және әлеуметтік қолдау саласын ерекше атап өткен жөн. Биылдың өзінде осы стратегиялық мақсатқа 19 триллион теңгеден астам қаржы бөлу жоспарланып отыр. Бұл – мемлекет бюджетінің жартысынан көбі деген сөз.

Расында, Қазақстан – әлеуметтік салаға айрықша мән беріп, жүйелі әрі байыпты саясат жүргізіп келе жатқан әлемдегі аз ғана мемлекеттің бірі. Осы орайда, Парламенттің әлеуметтік бастамаларды жүзеге асыруға және қоғамда әділдік қағидатын орнықтыруға ерекше үлес қосқанын атап өткен жөн. Бірақ біз мына нәрсені дұрыс түсінуіміз керек: шынайы әділеттілік дегеніміз, ел игілігін бәріне бірдей бөліп бере салу емес. Нағыз әділеттілік – әрбір азаматқа тең мүмкіндік беретін тиімді әрі мұқият ойластырылған жүйе құру деген сөз. Ең бастысы, барлығы заң алдында тең болуға тиіс. Бұл – Әділетті Қазақстанның мызғымас қағидаты.

Парламенттің «Заңсыз иемделген активтерді мемлекетке қайтару туралы» заңды қабылдауы – осы қағидаттың нақты көрінісі. Аталған Заң аясында елге триллион теңгеден астам қаражат қайтарылды. Қазірдің өзінде осы қаржының жартысынан көбі халық игілігіне жұмсалды. Соның есебінен 450 аса маңызды әлеуметтік және коммуналдық нысан салынды.

Біз арнайы конституциялық нормаға сүйене отырып, табиғи байлықты азаматтардың бастапқы капиталы ретінде бекіттік. Қазақстан – осындай бірегей бастаманы іске асырған аймақтағы алғашқы мемлекет. «Ұлттық қор – балаларға» бағдарламасы – соның айқын дәлелі. Бұл жобаның тиімділігі жоғары: үш жылдың ішінде 6,5 миллион баланың есепшотына 2,3 миллиард доллар аударылды. Сондай-ақ біз қамқорлық шараларының нақты жалғасы ретінде «Келешек» жинақтау жүйесін іске қостық. Дарыны балаларға, соның ішінде халықаралық олимпиада жеңімпаздарына жүйелі түрде қолдау көрсете бастадық. Болашаққа инвестиция салу дегеніміз де – осы. Ал, айналымда, яғни Еуразия құрлығында қай мемлекет әлеуметтік мақсаттарға осыншама қомақты қаражатты бөліп беріп жатыр? Жауап белгілі сияқты.

Біз қазір білім экономикасы үстемдік құрған дәуірде өмір сүріп жатырмыз. Осындай кезеңде технологиялық

дербестігімізді күшейте түсу үшін ғылым саласын және жоғарғы мектеп жүйесін дамытуға баса назар аударуымыз қажет. Соған сәйкес біз еліміздегі университеттерді жаңғырту жұмысын қолға алдық. Бұдан бөлек, шетелдік жетекші жоғары оқу орындарының филиалдары ашылып жатыр.

Өздеріңіз мақұлдап, қабылдаған «Ғылым және технологиялық саясат туралы» заң ғылыми инфрақұрылымды жақсартып, жас ғалымдарға мол мүмкіндіктер беруге зор ықпал етуде. Жалпы, алдымызда ғылым денгейін, оның тиімділігін барынша көтеруге қатысты маңызды мақсат тұр.

Әрине, сол келген ұлттың зияткерлік әлеуеті ел елдегі орта білімнің деңгейімен өлшенетіні ақиқат. Соңғы үш жылда республика бойынша 584 заманауи мектеп салынды. Әрбір үшінші мектеп инновациялық үлгідегі «Келешек мектептері» жағасы аясында бой көтерді. Биыл тағы 84 мектеп ашылады. Оның жартысынан көбі ауылдық жерлерде салынып жатқанын атап өту қажет.

Отандық медицина саласы да дамып келеді. Жалпы, 2019 жылдан бері елімізде шамамен 1300 денсаулық сақтау нысаны ашылды. Азаматтардың орташа өмір сүру ұзақтығы 76 жасқа жуықтады. Дүниежүзілік банктің мәліметіне сәйкес, осы көрсеткіш бойынша Қазақстан осы аймақта көш бастап тұр. Бұл ел дамуының нақты көрінісі екені сөзсіз.

Азаматтардың бәріне сақтандыру мәртебесіне қарамастан базалық медициналық көмек алуға кепілдік берілген. Бұдан бөлек, отандастарымызға нейрохирургиядан бастап репродуктивті медицинаға дейінгі ең жоғары технологиялық медициналық ем-шаралардың барлығы қолжетімді.

Сонымен қатар қоғамға қызмет ету жолын тандағандардың алаңсыз еңбек етуіне лайықты жағдай жасап жатырмыз. Нақты қаламдар арқылы ұстаздар мен дәрігерлердің беделін арттыра береміз. Мұғалімдердің, медициналық және әлеуметтік қызметкерлердің жалақысы кезең-кезеңімен көтеріліп келеді. Соңғы үш жылда 1,2 миллионнан астам адамның еңбекақысы 50 пайыздан 100 пайызға дейін артты.

Қазақстанда атаулы әлеуметтік көмектің көпдеңгейлі жүйесі жолға қойылған. Бұл көмек шын мұқтаж адамдарға берілуге тиіс. Көмек «Отбасының цифрлық картасы» технологиялық шешімі арқылы көрсетіледі.

Парламент депутаттарының табандылығы арқасында зиянды өндірісте еңбек ететіндердің мәселесі шешілді. Бұл жиі көтеріліп, әбден жауыр болған түйткіл еді. Енді өндіріс еңбеккерлері арнайы әлеуметтік төлем алуға, 55 жастан бастап зейнетке шыққанға дейін жеңілдік жұмысқа ауысуға заң жүзінде қақылы.

Әйелдер мен балалардың құқығын қорғауға, халықтың шамадан тыс кредит алуын азайтуға, ойынқұмарлыққа, есірткі қылмысына және кибералаяқтыққа қарсы күрес шараларына қатысты қабылданған заңнамалық шешімдеріңіз жұртшылықтың кең қолдауына ие болды.

Біздің басты стратегиялық мақсатымыз – жоғары конституциялық қағидаттарды іске асыра алатын білімді, дені сау, зияткер әрі озық ойлы ұрпақ тәрбиелеу. Қашанда жанашылдыққа ұмтылатын жасампаз ел болу үшін біз ең алдымен мызғымас құндылықтарымызға, бай тарихымыз бен мәдени мұрамызға арқа сүйеуіміз қажет.

Бірнеше күннен кейін бәріміз бір ел болып «Ұлттық домбыра күнін» атап өтеміз. Бұл – болмысымызды айшықтайтын, жұртшымыздың, әсіресе, өскелең ұрпақтың рухын көтеретін айрықша мереке. Көрнекті ақын Қадыр Мырза Әлінің «Нағыз қазақ – домбыра» деп жырлауы тегін емес. Расында, домбыраны ұлықтау арқылы біз төл өнерімізді төрге оздырамыз. Домбыра қастерлі құндылығымыз ретінде ұлттымызды әлемге танытқан бірегей брендке айналуы керек.

Жалпы, мемлекет руханият саласын дамытуға әрдайым баса назар аударып келеді. Бұл тағылымды іске депутаттар корпусы – сіздер де зор үлес қостыңыздар. Әрине, сіздер атқарған ауқымды жұмыстың мән-маңызын бір ғана жиынның аясында жеткізу мүмкін емес.

Парламент мен атап өткен заңнамалық жұмыстан бөлек, көптеген өзекті мәселені айрықша назарда ұстады. Сегізінші шақырылым депутаттары Үкіметке 2 мыңнан астам сауал жолдады. Сондай-ақ 31 Үкімет сағатын және 9 Парламент тыңдауын өткізді. Қос палатаның комитеттері белсенді әрі жемісті жұмыс істеді.

Бір палаталы Құрылтай жүйесіне көшкен соң заң шығарушы органның комитеттері де мемлекет саясатының басым бағыттарын негізге ала отырып, құрылғаны жөн. Осы жылдар ішінде

депутаттық корпус азаматтармен ашық әрі тиімді байланыс жүйесін қалыптастырды. Атап айтқанда, партия жобаларын табысты жүзеге асырды. Сондай-ақ тұрақты түрде аймақтарға барып, жұртшылықпен кездесіп отырды. Қоғамдық қабылдаулар кезінде азаматтардың талап-тілектерін назарға алып, өзекті мәселелердің шешім табуына ықпал етті.

Парламент беделді ғалымдарды, байыпты сарапшыларды және қоғам белсенділерін ортақ мүдделге біріктірген орталыққа айналды. Сенат жанындағы сарапшылар клубы мен Мәжіліс жанындағы қоғамдық палата осы бірегей зияткерлік экожүйенің берік тірегі болды. Бұл құрылымдар сындарлы диалогты дамытып, заң жобаларын жан-жақты талдауға жол ашты.

«Адал азамат» тұжырымдамасы мен «Таза Қазақстан» жалпұлттық экологиялық бағдарламасы қоғамда жаңа этиканы қалыптастыруға арқа болды. Депутаттар осы жалпұлттық бастамалардың мән-маңызын халыққа түсіндіруге және іске асыруға белсене атсалысты. Парламенттің қажырлы қызметінің арқасында «Заң мен тәртіп» қағидаты мемлекет саясатында түбегейлі орнығып, ұлт болмысының ажырамас бөлігіне айнала бастады.

Сонымен қатар Парламент депутаттары Қазақстанның халықаралық беделін нығайтуға елеулі үлес қосты. Сол арқылы еліміздің жауапты әрі ықпалды «орта держава» ретіндегі рөлі күшейе түсті. Депутаттар парламентаралық ассамблеялардың, шетелдік сапарлар мен форумдар аясында шетелдік әріптестерімен және жаһандық институттармен сенімді әрі нәтижелі байланыс орната білді. Осы тұста Әлемдік және дәстүрлі діндер съезінің жұмысын айрықша атап өту қажет. Беделді диалог алаңының хатшылығы ұзақ жыл бойы Сенат аясында табысты жұмыс істеп келді.

Құрылтай басты заң шығарушы орган ретінде барлық бағыт бойынша сабақтастықты және институционалды дәстүрді сақтап, жылдар бойы қалыптасқан бірегей парламенттік мәдениетті жоғалтпай, оны одан әрі дамытуға баса мән беруге тиіс. Еліміздің жоғары өкілді органы – Құрылтайдың негізгі мақсаты – баршаға бірдей мүмкіндік беретін Әділетті Қазақстанды құру ісіне атсалысу және осы бағытта белсенді жұмыс істеу. Бір палаталы өкілді орган өзінің заңнамалық

миссиясын табысты орындай отырып, қоғамда Заң мен Тәртіп, Еңбексүйгіштік, Тазалық, Қоршаған ортаны қорғау сынды мызғымас құндылықтарды орнықтыра түсуге барынша ықпал етеді деп сенемін.

Құрметті депутаттар!

Жаңа Конституцияның заңды күшіне енуі – ұлт тағдырына тікелей әсер ететін тарихи оқиға. Тұғырына қонған Ата Заңымыз аса ауқымды қоғамдық-саяси үдерістер кезеңіне жол ашады. Осыған орай, мен бірқатар маңызды құжатқа, соның ішінде Құрылтай сайлауын өткізу туралы арнайы Жарлыққа қол қоямын. Соған сәйкес партиялар арасындағы бәсеке де жандана түседі. Біз жасампаз ел ретінде осы саяси науқанды да жоғары деңгейде өткізуіміз керек. Алдағы сайлауда ашық, адал және әділ бәсеке болуға тиіс.

Қазақстан халқы – қоғамда жасалып жатқан түбегейлі өзгерістердің негізгі қозғаушы күші. Азаматтарымыз елдің ертеңіне бейжай қарамай, шешуші сәтте таңдау жасауға қабілетті екенін айқын көрсетіп келеді. Бұл – жауапкершілігі жоғары, бірлігі бекем, рухы және мәдениеті биік ұлттарға ғана тән қасиет. Сайлауға қатысу – елдік істен шет қалмау деген сөз. Осы ретте жұртымыз алдағы саяси науқанға белсене атсалысады деп сенемін.

Құрылтай – жаңа тұрпатты Қазақстанның маңызды символы. Сондықтан оның құрамына нағыз отаншыл, бастамашыл әрі мемлекетшіл тұлғалар, яғни тек үздіктер ғана кіруі керек. Себебі халық реформалардың қаншалықты нәтижелі болғанын дәл осы Құрылтайдың қызметіне қарап бағалайды. Осындай маңызды сәтте мен тағы бір мәрте Сенат пен Мәжілістің басшылығына және депутаттарына шынайы ризашылығымды білдіремін. Себебі сіздер мемлекетіміздің игілігі үшін адал әрі қажырлы еңбек еттіңіздер. Жұрттың мұң-мұқтажын батыл көтеріп, ұлт мүддесін бәрінен биік қоя білдіңіздер.

Жаңа кезең – жаңа мүмкіндіктер уақыты. Депутаттардың бірқатары Құрылтайға өтіп, ел игілігі жолында еңбек ете береді деп ойлаймын. Қазақстан Халық Кеңесінде де өздеріңіз секілді білікті азаматтар болуы керек деп санаймын.

Сондай-ақ бүгін мен «AMANAT» партиясының фракциясына және барлық мүшелеріне белсенді, байсалды және жасампаз ұстанымдары үшін алғыс айтамын. Сіздер шынайы отаншылдық пен азаматтық жауапкершіліктің озық үлгісін көрсетіп келесіздер. Саяси ұйымның таяуда өткен съезінде «ӘДІЛЕТ» партиясына қосылу туралы стратегиялық шешім қабылданды. Мен бұл тарихи шешімді қолдаймын. Бүгінгі таңда барлық озық әрі жасампаз күштер жалпұлттық құндылықтар мен ортақ мақсаттарға бірігуде. Мұндай қадам елімізде қолға алынып жатқан түбегейлі реформаларға тың серпін берері сөзсіз.

Түптеп келгенде, баршамыздың мұратымыз – бір. Бұл – жас ұрпақтың жарқын болашағына жол ашатын өркендету әрі озық мемлекет құру. Біздің Қазақстаннан басқа Отанымыз жоқ. Еліміздің ойдағыдай дамуы бізге ғана керек. Ұлт болып ұйысып, жұрт болып жұмыла білсек, біз кез келген белесті бағындырамыз, көздеген мақсатымыздың бәріне қол жеткіземіз. Қастерлі Тауелсіздігіміздің тұғырын нығайтып, Әділетті, Қуатты, Қауіпсіз, Таза әрі Озық Қазақстанды құрамыз. Мен бұған кәміл сенемін! Осы жолда аянбай еңбек ету – әр азаматтың перзенттік парызы.

Еліміз аман, жұртымыз тыныш, бірлігіміз бекем болсын!

Қазақ елі мәңгі жасасын!

30 маусым, 2026 жыл

● ҮНҚОСУ

● ҮНҚОСУ ●

МЕМЛЕКЕТТІГІМІЗДІҢ МЫЗҒЫМАС ТҰҒЫРЫ

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың жаңа Конституцияның заңды күшіне енуіне байланысты халыққа жолдаған тарихи Үндеуі мен Парламент палаталарының бірлескен отырысында сөйлеген сөзі әрбір отаншыл азаматтың жүрегінен орын алып, қоғамда үлкен серпіліс тудырғаны анық. Осы орайда, Алматы өңірінің зиялы қауым өкілдері мен белсенді азаматтары да Президент бастамасына бірікпелі үн қосып, өз қолдауларын білдірді.

Үндеудің ең басты өзегі – біздің Ата Заңымыз, яғни Конституциямыз. «Ата Заң» деген сөздің өзінде халқымыз үшін қастерлі, өте терең мағына жатыр. Оның әрбір тармағында байырғы қазақ жерінің тарихы, заң мен тәртіптің үстемдігі, адам құқықтары мен ең басты құндылығымыз – бірлік пен ынтымақ көрініс тапқан. Мемлекет ғимаратын күрделі жөндеуден өткізіп, оны заман талабына сай қайта жаңғырту – бүгінгі күннің басты міндеті.

«Біздің Қазақстаннан басқа Отанымыз жоқ. Еліміздің ойдағыдай дамуы бізге ғана керек. Ұлт болып ұйысып, жұрт болып жұмыла білсек, біз кез келген белесті бағындырамыз, көздеген мақсатымыздың бәріне қол жеткіземіз», – деді Мемлекет басшысы өз сөзінде. Бүгінгі таңда осы құнды дүниелерді, заңның маңызын әрбір ауыл мен аймаққа, әрбір шаңыраққа жеткізу – зиялы қауым мен баспасөз өкілдерінің алдында тұрған үлкен парыз. Президент атап көрсеткендей, әділетті, қуатты, қауіпсіз және озық Қазақстанды құру жолында аянбай еңбек ету – әрбір азаматтың міндеті.

Парызды сезіну – елдіктің белгісі. Сондықтан, елімізде тұрып жатқан барлық ұлттар мен ұлыстардың бірлігін бекемдеген бас құжатымызды ардақтап, жарқын болашаққа бірге қадам басу – баршамызға ортақ мақсат. Еліміз өркендеп, тәуелсіздігіміздің тұғыры мәңгілік болсын!

Сұлеймен МӘМЕТ, жазушы-журналист, Алматы облысының Құрметті азаматы, «Құрмет», «Парасат» ордендерінің иегері

ЕЛ БОЛАШАҒЫНЫҢ КЕПІЛІ

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Қазақстанның жаңа Конституциясының күшіне енуіне орай жариялаған Үндеуі – ел болашағына деген сенім мен жауапкершілікке үдейтін маңызды саяси құжат. Президент атап өткендей, жаңа Конституцияның қабылдануы – тәуелсіз Қазақстан тарихындағы жаңа кезеңнің басталғанын білдіреді. Бұл – тек құқықтық құжаттың жаңаруы ғана емес, мемлекет пен қоғамның жаңа даму бағытын айқындайтын тарихи қадам.

Әсіресе, Конституция күнінің енді «Наурызанама» онкүндігімен қатар аталып өтуінің мәні ерекше деп санаймын. Наурыз – жаңару мен жасампаздықтың мерекесі болса, Конституция – елдегі тұрақтылық пен әділеттіліктің, заң үстемдігінің берік тұғыры. Осы екі құндылықтың тоғысуы халқымыздың бірлігі мен ынтымағын одан әрі нығайта түсетіні сөзсіз.

Президент Үндеуінде Заң мен Тәртіп, Еңбексүйгіштік пен Өрлеу, Тазалық пен Табиғатты аялау сияқты құндылықтарды қоғамда орнықтыру қажеттігін ерекше атап өтті. Бұл қағидалар ең алдымен отбасында қалыптасады. Әрбір бала заңды құрметтеуді, еңбекке адал болуды, туған жері мен табиғатын аялауды ата-анасының тәрбиесінен үйренеді. Сондықтан отбасы институтын нығайту – Әділетті Қазақстан құрудың басты алышарттарының бірі.

Аналар кеңесінің негізгі мақсаты – ұлттық тәрбие мен отбасылық құндылықтарды дәріптеу, ұрпақ тәрбиесіне қоғамның назарын аудару. Бүгінгі таңда ел болашағы саналатын жастардың бойына отансүйгіштік, жауапкершілік, адамгершілік қасиеттерді сіңіру – баршамыздың ортақ міндетіміз. Осы тұрғыдан алғанда Мемлекет басшысының Үндеуінде көтерілген бастамалар әрбір қазақстандықтың жүрегінен орын алады деп сенемін.

Роза ИСАТАЕВА, Еңбекшіқазақ ауданының Құрметті азаматы

ЖАҢА КЕЗЕҢ БАСТАУЫ

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев Жаңа Конституциямыздың заңды күшіне енуі – еліміздің тарихындағы аса маңызды кезең екенін атап өтіп, барша қазақстандықтарды осы тарихи оқиғамен шын жүректен құттықтады. Енді еліміз жаңа белеске көтеріліп, ел дамуының жаңа дәуірі басталады.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың бастамасымен жүзеге асқан Конституциядағы өзгерістер бірнеше маңызды бағытты қамтиды. Мәдениет пен тарих, сөз бостандығы және шығармашылық еркіндік, отбасы институтын қолдау, дін, волонтерлік және қайырымдылық қызмет сияқты бағыттарға қатысты өзгерістердің іске асуы азаматтық қоғамның дамуына, құқықтық мәдениеттің нығаюына тікелей ықпал етеді.

Мәдениет саласындағы басты жаңалықтардың бірі – тарихи-мәдени мұраны сақтау мен ұлттық мәдениетті қолдаудың мемлекеттің негізгі қағидаларының бірі ретінде бекітілуі. Бұл музей, театр, кітапхана, архив, кинематография мен концерттік ұйымдардың дамуына, сондай-ақ шығармашылық орта өкілдерін қолдауға конституциялық деңгейде басымдық берілетінін көрсетеді. Жаңа конституциялық қағидалар қоғамдық келісімді нығайтуды, жауапкершілік мәдениетін қалыптастыруды көздеп, мемлекет пен халық арасындағы байланысты бекемдейді.

Президент атап өткендей, біз саяси жаңғырту, экономикалық серпіліс және ауқымды өзгерістер жолына нық қадам басып отырмыз. Халықтың ерік-жігері мен мүддесіне негізделген жаңа Конституция – еліміздің тұрақтылығы мен өркендеуінің берік құқықтық тірегі. Осы негізге сүйене отырып, біз алаң қойған мақсатқа жетіп, әділеттілік пен тең мүмкіндіктерге негізделген қоғам құра аламыз.

Бірлігі жарасқан, ынтымағы бекем ел ретінде әлемдік өркеніет көшінін лайықты орын алып, әрбір азаматтың әлеуетін ашуға мүмкіндік беретін, болашаққа сеніммен қарайтын мемлекет – Әділетті Қазақстанды бірге қалыптастырамыз.

Қазақстанның жаңа даму жолы халқымыздың бірлігі мен ортақ еңбегі арқылы биік жетістіктерге жеткізілетініне кәміл сенемін.

Бибіңір ЫБЫРАЙЖАНОВА, Қазақстанның Құрметті кітапханашысы, Жамбыл ауданы

ӘЛЕУМЕТ

ЖАСТАР ЖҰМЫССЫЗ ЕМЕС

Алматы облысында жастар саясатын дамытуға бағытталған кешенді жұмыс өз нәтижесін беруде. Бүгінде аймақта жастардың білім алуына, еңбек нарығына бейімделуіне, кәсіп бастауына және әлеуметтік қолдау алуына арналған мемлекеттік бағдарламалар жүйелі түрде іске асырылып келеді. Соның арқасында жұмыссыз және NEET санатындағы жастардың саны айтарлықтай азайған. Бұл туралы облыстық жастар саясаты мәселелері жөніндегі басқарма басшысы Мәди Ахметов әңгімелен берді.

● Тоғжан ЖОЛДЫҒАЛИ

– Қазіргі таңда Алматы облысында 14 пен 35 жас аралығындағы 432 664 жас тұрады. Бұл аймақ халқының 28 пайызын құрайды. Оның ішінде 66 мыңнан астамы қалада, ал 366 мыңнан астамы ауылдық жерлерде өмір сүреді. Жастардың сапалы білім алып, еңбек нарығына бейімделуіне жағдай жасау мақсатында облыста 2 жоғары оқу орны мен 41 техникалық және кәсіптік білім беру ұйымы жұмыс істейді. 2026 жылы бұл оқу орындарында 30 мыңнан астам студент білім алуға. Өңірдегі маңызды бағыттардың бірі – жастар арасындағы жұмыссыздықты төмендету. Бұл мәселе облыс әкімдігінің тұрақты бақылауында. Нәтижесінде, 2025 жылдың соңында 26 074 адамды немесе жастардың 6,4 пайызын құраған NEET санатындағы жастар саны 2026 жылдың екінші тоқсанында 17 599 адамға дейін төмендеп, көрсеткіш 4,07 пайызды құрады. Бұл жүзеге асырылып жатқан жүйелі жұмыстардың нақты нәтижесін көрсетеді. Жастарды еңбек нарығына тарту мақсатында облыста арнайы штаб құрылып, аудан-қалалардағы көрсеткіштерге тұрақты мониторинг жүргізілуде. Сонымен қатар «Есіктен есікке» акциясы арқылы жастарға мемлекеттік бағдарламалар мен жұмыспен қамту мүмкіндіктері жөнінде ақпараттық-түсіндіру жұмыстары жүргізілуде. Есепті кезеңде жұмыспен қамтудың белсенді шараларымен 7 934 жас қамтылды. Оның ішінде Enebek.kz электронды еңбек биржасы арқылы 1 483 жасқа жұмысқа орналасу мүмкіндігі ұсынылды. Атап айтқанда, 341 жас жастар тәжірибесіне, 1 000 адам қоғамдық жұмыстарға, ал 142 азамат әлеуметтік жұмыс орындарына жіберілді, – деді Мәди Абылайұлы.

Жастардың кәсіпкерлік бастамаларына да ерекше қолдау көрсетілуде. Биыл әлеуметтік осал санаттағы 374 жасқа өз бизнесін бастау үшін 400 айлқкесептік көрсеткішке дейінгі, яғни 1 572 800 теңге көлеміндегі қайтарымсыз мемлекеттік

гранттар берілген. Сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие мамандықтарды меңгеру үшін 150 жас қысқа мерзімді кәсіптік оқыту курстарына жолданған. Жұмыс орындарын көбейту мақсатында Қазақстан Республикасының еңбек нарығын дамытудың 2024-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасы аясында 2026 жылға арналған өңірлік жұмыс орындарын құру картасы бекітілді.

Жастардың мемлекеттік бағдарламалар туралы ақпаратқа қолжетімділігін арттыру мақсатында облыста «Жастарға ақпарат» жобасы іске қосылды. Жоба аясында QR-код арқылы қажетті мәліметтерді алуға мүмкіндік беретін 24 мың лифлет пен 7 мың ақпараттық флаер дайындалды. Онда жастар тәжірибесі, Enebek.kz платформасы, тегін кәсіптік білім алу, тұрғын үй мәселелері, буллингтің алдын алу, «Алғашқы жұмыс орны», «Дипломмен ауылға», «Жас кәсіпкер», «Бастау бизнес» және басқа да мемлекеттік қолдау бағдарламалары туралы мәліметтер қамтылған. Өңірде жастарды тұрақты жұмыспен қамту

мақсатында бос жұмыс орындары жәрменкелері де тұрақты өткізіліп келеді. Биыл 243 жәрменке ұйымдастырылып, оған 4 365 жас қатысты. Нәтижесінде жастарға 5 мыңнан астам бос жұмыс орны ұсынылып, 684 азамат тұрақты жұмысқа орналасты. Кәсіптік бағдар беру ісі де назардан тыс қалған жоқ. Осы мақсатта ұйымдастырылған 32 «Job tar» ашық есік күніне 4 мыңға жуық жас қатысып, еңбек нарығында сұранысқа ие мамандықтар мен жұмысқа орналасу мүмкіндіктері жөнінде ақпарат алды. Ал жұмыссыз және NEET санатындағы жастарды қолдау үшін жүзеге асырылып жатқан мобильді «Express жәрменкесі» жобасы аясында жастар көп шоғырланатын орындарда кеңестер беріліп, 4 580 жас қамтылды. Бұдан бөлек, құқықтық, әлеуметтік және кәсіпкерлік мәселелер бойынша кеңес беретін «Кенес орталығы» жобасы жұмыс істеуде. Жоба аясында аудан-қала деңгейінде 6 840 жасқа заңды жұмысқа орналасу, кәсіп бастау, мемлекеттік бағдарламалар мен тұрғын үй мәселелері бойынша консультациялық көмек көрсетілген. Жастардың маусымдық жұмыспен қамтылуына бағытталған «Жасыл ел» еңбек жасақтары бағдарламасы да өз жалғасын табууда. Биыл бұл мақсатқа 150 миллион теңге бөлініп, 1 000 жасты жұмыспен қамту жоспарланған. Сонымен қатар облыс әкімінің қолдауымен жүзеге асырылатын «Тәуелсіздік ұрпақтары» гранттық жобасы аясында шығармашылық, кәсіпкерлік және әлеуметтік бастамаларды дамытуға арналған 10 грант беріледі. Әр гранттың көлемі – 1 миллион теңге.

Қазіргі таңда жастарға мүмкіндік жасау – болашақтың іргесін қалау деген сөз. Алматы облысында қолға алынған кешенді жобалар мен мемлекеттік қолдау тетіктері жас буының білім алып, еңбекке араласып, өз кәсібін бастауына нақты жол ашып келеді. Бұл бастамалардың тиімді жүзеге асуы өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуына да оң ықпал ететіні сөзсіз.

ЗАҢ МЕН ТӨРТІП

Құқықтық мемлекет құру – бүгінгі күннің басты талабы. Осы орайда Алматы облысының «Тіл» оқу-әдістемелік орталығының Қарасай аудандық филиалында «Заң мен тәртіп – әділетті қоғамның қос қанаты» атты тақырыпта дөңгелек үстел өтті.

Әділетті қоғамның қос қанаты

Басқосу барысында қоғамдағы ең өзекті мәселелер – тұрмыстық зорлық-зомбылық, вандализм және жемқорлыққа қарсы күрес тақырыптары ашық талқыланды.

Іс-шара барысында үш негізгі бағыт бойынша пікірталас өрбіді. Алғашқы кезекте қатысушылар тұрмыстық зорлық-зомбылық тақырыбын қозғап, бұл бір отбасының мәселесі емес, бүкіл қоғамның қасіреті екенін алға тартты. Келесі кезекте вандализммен күрес мәселесіне мән беріліп, қоғамдық мүлікті бұлдіру, тарихи ескерткіштерді қорлау мәдениетсіздік қана емес, заңмен жазаланатын қылмыс екені баса айтылды. Ортақ үйімзді қорғау әр азаматтың міндеті екені алға тартылды. Сондай-ақ сыбайлас жемқорлықтың мемлекет дамуына келтіретін кедергісі туралы айтылып, пара бермеу де, пара алмау да әр адамның ішкі мәдениетіне айналуы тиіс деген қатысушылар жасалды. Жіын соңында қатысушылар «Ашық микрофон» форматында өз ұсыныстарын білдіріп, пікірлерін айтты.

Шараға қатысушылардың бірі: «Құқықтық мәдениет тілді құрметтеуден басталып, заңды қастерлеумен ұштасады. Отбасындағы зорлық-зомбылыққа қарсы қабылданған жаңа заңдар – ана мен бала қауіпсіздігінің кепілі. Біз қоғам болып «жабулы қазан жабулы қалады» деген ескі түсініктен

арылуымыз керек. Сондықтан бұл мәселені ашық талқылау – салауатты қоғам құрудың алғашқы баспалдағы», – деген ойын айтты. Енді бірі вандализм мен көшедегі тәртіпсіздік – бұл ішкі мәдениеттің жоктығы. Аялдамаларды қирату, ескерткіштерді бұлдіру секілді әрекеттерге жол бермеу керек. Әрбір жасөспірім өз әрекеті үшін жаңа алдында жауап беретінін ерте жастан сезініп өсуі тиіс екенін алға тартты.

«Жемқорлықпен күрес тек мемлекеттің ғана емес, біздің де басты міндетіміз. Білім алуға, жұмысқа орналасуға тек әділдік пен өз білімімізге сену мәдениетін қалыптастыруымыз керек. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениет мектеп қабырғасынан, отбасынан бастап қалыптасса, біз шынымен де Әділетті Қазақстанды құра аламыз», – деген де пікір айтылды.

Шарадан түйген ең басты ой – Әділетті Қазақстанды құру әрқайсымыздың заңды құрметтеп, тәртіпті сақтауымыздан басталады. Сол арқылы біз өз қауіпсіздігімізді қамтамасыз етіп қана қоймай, қоғамның дамуына да үлес қосамыз. Әр азамат заңға бағынуды өмірлік қағидаға айналдыруы керек.

Гүлнар СПАНДИЯРОВА,
Алматы облысының «Тіл» оқу-әдістемелік орталығы
Қарасай аудандық филиалының оқытушысы

ТАБИҒАТ – ТАЛБЕСІГІМ!

Орманды өрттен сақтайық!

Орман – халқымыздың басты байлығы. Оны көздің қарашығындай сақтап, келер ұрпаққа жеткізу – ортақ міндетіміз. Сондықтан орманды өрттен қорғау ережелерін әрдайым есте сақтау маңызды.

Кез келген жағдайда қарапайым қауіпсіздік қағидаларын ұмытпаған жөн. Мәселен, сөндірілмей тасталған сіріңке немесе темекі тұқылы, құрғақ шөп пен құраған бұталардың жанында абайсыз қолданылған от – өрттің басты себептерінің бірі. Сондай-ақ арық бойында немесе шабынды алқаптарда өсіп кеткен шөп пен қамысты бақылаусыз өртеу де үлкен қауіп төндіреді.

Егер орманды өрт шарпатын болса, бұл тек табиғатқа ғана емес, бүкіл қоғамға орасан зиян келтіреді. Мұндай апат салдарынан жанұялар дүниесі зардап шегіп, сан алуан өсімдік жойылып кетуі мүмкін. Сондықтан әрбір адам орманға жанашырлықпен қарап, өрт қауіпсіздігін қатан сақтауы тиіс. Ормандағы алқаптың өртенуіне себепкер болған адам табиғатқа келтірілген залалды өтеп қана қоймай, ҚР Әкімшілік құқықбұзушылық кодексінің 367-бабы және Қазақстан Республикасы Қылмыстық кодексінің 202, 204, 292-баптары бойынша жауапқа тартылады. Орман-тоғайда от жалынын байқасаңыз, оны дереу өшірудің әрекетін жасаңыз, егер сөндіру амалы болмаған жағдайда орман шаруашылығына, ауылдық округ әкімдігіне, аудандық полиция және өрт сөндіру бөліміне хабарлаңыздар. **Телефондары:** 101, 102, 2-18-51, 2-17-14, 2-21-82, 2-14-10.

«Қарадала орман шаруашылығы» коммуналдық мемлекеттік мекемесі Төтенше жағдайлар бөлімі

Тыңдау туралы хабарландыру

«КазГидроКаскад 2» ЖШС Алматы облысы Райымбек ауданындағы Байынкол өзенінде ГЭС қаскалын салу үшін «Нарынкол орман шаруашылығы» КММ орман қоры жерлерін орман шаруашылығын жүргізуге байланысты емес өзге санаттағы жерлерге ауыстыру мәселесі бойынша жария талқылау нысанында қоғамдық тыңдаулардың өткізілетіні туралы хабарлайды. Ауыстырылатын жер учаскесінің жалпы ауданы – 52,04807 га.

Жария талқылау нысанындағы қоғамдық тыңдаулар 2026 жылғы 13 шілдеден бастап 20 жұмыс күні ішінде Қоршаған орта мен табиғи ресурстардың жай-күйі туралы ұлттық деректер банкінің <https://ndbecology.gov.kz/> сайтында «Жарияланған қоғамдық талқылаулар» бөлімінде өтеді. Жобаның тапсырыс берушісі – «КазГидроКаскад 2» ЖШС, БСН: 111240017521, Алматы қаласы, Алмалы ауданы, Наурызбай батыр көшесі, 68-үй, тел.: +7 (701) 555-11-31. Жоба материалдары қоғамдық талқылаулар өткізу мерзімі ішінде танысу және ескертугер мен ұсыныстар енгізу үшін ҚО мен ТРЖК ҰДБ сайтында қолжетімді болады. Жергілікті атқарушы орган: «Алматы облысының табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы» ММ, сайт: <https://www.gov.kz/memleket/entities/almobl-tabigat>, e-mail: priroda_alm@bk.ru. Жобаны әзірлеуші – ЖК «ЭкоПроект», yulia.nesterova1983@gmail.com, тел.: +7 701 071 8317. Жоба бойынша қосымша ақпаратты +7 (701) 555-11-31 телефоны және nar.om@mail.ru электрондық поштасы арқылы алуға болады.

Объявление о проведении слушаний

ТОО «КазГидроКаскад 2» объявляет о проведении общественных слушаний в форме публичных обсуждений по переводу земель лесного фонда КГУ «Нарынкольское лесное хозяйство» в земли других категорий, не связанных с ведением лесного хозяйства для строительства каскада ГЭС на р.Байынкол в Алматинской области, Райымбекского района, площадью 52,04807 га.

Слушания посредством публичных обсуждений будут проходить с 13 июля 2026 года в течение 20 рабочих дней на портале Национального банка данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов <https://ndbecology.gov.kz/> в разделе «Опубликованные публичные обсуждения».

Заказчик проекта ТОО «КазГидроКаскад 2», БИН: 111240017521, г. Алматы, Алматинский район, ул. Наурызбай батыра, д. 68, тел.: + 7 (701) 555-11-31. Материалы проекта будут доступны в период срока публичных обсуждений на сайте НБД СОС ПР для ознакомления и предоставления замечаний, предложений. Местный исполнительный орган: ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Алматинской области», сайт: <https://www.gov.kz/memleket/entities/almobl-tabigat>, e-mail: priroda_alm@bk.ru. Разработчик проекта: ИП «ЭкоПроект», yulia.nesterova1983@gmail.com, тел.: +7 701 071 8317. Дополнительную информацию по проекту можно получить по телефону: + 7 (701) 555-11-31 и электронному адресу nar.om@mail.ru.

Торги – №450387. Срок приема заявок до 9:55ч. 14.07.2026 года. **Сылықа на лот:** <https://sauda.e-qazyna.kz/kz/list?auctionNumber=450387>

Алматы облысы Райымбек ауданы Текес ауылы, Ж.Қасиев көшесі № 1В мекенжайында орналасқан гаражды жекешелендіруге беру бойынша конкуре жарияланды. Сауда – №442620. Өтінім қабылдау мерзімі: 11.07.2026 ж., сағ.10:00-ге дейін. **Лот сілтемесі:** <https://sauda.e-qazyna.kz/ru/list/327241858372000000>

Объявляется конкурс по передаче в частную собственность гараж по адресу: Алматинская область, Райымбекский район, село Текес, ул. Ж.Касиева, 1Б. Торги – №442620. Срок приема заявок до 10:00. 11.07.2026 года. **Сылықа на лот:** <https://sauda.e-qazyna.kz/ru/list/327241858372000000>

2026 жылғы 14 шілде, Астана қаласының уақыты бойынша сағат 10:00-ден 17:00-ге дейін өтетін электрондық аукционға (алғашқы сауда-саттық) коммуналдық меншіктегі келесі объект (жылжымайтын мүлік)

қойылады: <https://sauda.e-qazyna.kz/ru/list/330858444634000000>.

Тенгерім ұстаушы: Қонаев қаласы әкімінің аппараты мемлекеттік мекемесі.

Объектінің орналасқан жері: Алматы облысы Қонаев қаласы Қапшағай су қоймасының солтүстік жағалауы, «Алматы-Демалыс» демалыс базасы, 162 құрылыс.

На электронный аукцион (первые торги), который состоится 14 июля 2026 года с 10:00 до 17:00 часов по времени города Астана выставяются следующий объект коммунальной собственности (**недвижимое имущество**): <https://sauda.e-qazyna.kz/ru/list/330858444634000000>

Балансодержатель: Государственное учреждение «Аппарат акима города Қонаев». **Контактные лица:** 8-747-627-75-26.

Местонахождение объекта: Алматинская область, г.Қонаев, Северное побережье Капшагайского водохранилища, база отдыха «Алматы-Демалыс» строение № 162.

МЕНШІКТІ ТІЛШІЛЕР:

Жамбыл ауданы – Серік САТЫБАЛДИЕВ 8 701 254 97 55
Қарасай ауданы – Қуат ҚАЙРАНАБЕВ 8 701 347 60 32
Талғар ауданы – Құтмағамбет ҚОНЫСБАЙ 8 702 488 56 12
Еңбекшіқазақ ауданы – Құралай МҰРАТҚЫЗЫ 8 700 573 30 11
Ұйғыр ауданы – Анар ДҮЙСЕНБАЙҚЫЗЫ 8 702 213 95 83
Райымбек, Кеген аудандары – Дәурен ӘБУТӨЛПОВ 8 777 218 63 25
Балқаш ауданы – Алтынай СЕЙІТКЕН 8 747 790 70 28

ЖАРНАМА БӨЛІМІ:

Жауһар АМАНГЕЛДИЕВА 8 708 210 95 71
alatau_jarnama@mail.ru 8 747 688 17 41

Жарнама, хабарландырудың мазмұны мен мәтініне тапсырыс беруші жауапты.

Газет облыстың бөлінуіне байланысты жаңадан тіркеліп, 2022 жылдың 3 қыркүйегінен Қонаев қаласынан шығады

Жарияланған мақала авторларының пікірлері редакция өзқарасын білдірмейді

«Алатау арайы» газетінде жарияланған материалдарды көшіріп басу үшін редакцияның жазбаша рұқсаты керек

Газеттегі кейбір суреттер ғаламтордағы ашық дереккөздерден алынады

Газет атласына үш рет – сейсенбі, бейсенбі, сенбі күндері шығады

Суреттердің салпасы үшін редакция жауап береді.

Газет Қазақстан Республикасы Ақпарат және қоғамдық даму министрлігінің Ақпарат комитетінде 2024 жылғы 2 ақпанда қайта тіркеліп, № KZ22VPY0086933 куәлігі берілген.

Таралу аумағы: Қазақстан Республикасы

Газет Алматы қаласы, С.Мұқанов көшесі, 223 «В» үйде, «Алматы – Болашақ» АҚ баспаханасында басылады.

М. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 П. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

МЕКЕНЖАЙЫМЫЗ:

Қонаев қаласы, Достық көшесі, 1.

Тапсырыс – 1434

«Өлке тынысы» ЖШС басылымдарының жалпы таралымы – 12 000, оның ішінде, «Алатау арайы» газетінің осы шығарылымының таралымы – 7 823. Индекс – 64792.

Кезекші редактор: Тоғжан ЖОЛДЫҒАЛИ

Талғар ауданы Нұра ауылдық округі Өстемир ауылы, Р.Қошқарбаев көшесі, 30-мекенжайда орналасқан 5 қабатты көппәтерлі тұрғынүйді жекешелендіруге беру бойынша конкуре жарияланды. Сауда – №450387. Өтінім қабылдау мерзімі: 14.07.2026 ж., сағ.09:55-ке дейін. **Лот сілтемесі:** <https://sauda.e-qazyna.kz/kz/list?auctionNumber=450387>

Объявляется конкурс по передаче в частную собственность 5 этажного многоквартирного дома по адресу Алматинская область, Талғарский район, Нурынский сельский округ, село Остемир, ул. Р. Кошқарбаева 30.

АЛАТАУ арайы

Бас редактордың бірінші орынбасары:
Алма ЕСЕНБАЙ

Бас редактордың орынбасары:
Болат МӘЖИТ

Жауапты хатшы:
Шолпан НҰРЖАУОВА

ҚҰРЫЛТАЙШЫ:
Алматы облысының әкімдігі
Меншік иесі: «Өлке тынысы» ЖШС

Директор:
Ерлан ЖҰРЫНБАЕВ

Бас редактор:
Куаныш ТҰНҒАТАР